

КООРДИНАЦИЯТА В ДЪРЖАВНОТО УПРАВЛЕНИЕ – ЮРИДИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

доц. д-р Цветан Сивков

THE COORDINATION IN STATE GOVERNANCE – LEGAL CHARACTERISTIC

Tsvetan Sivkov

Abstract: The present article deals with the coordination in the state governance. There is considered the issue of the difference between coordination and concordance in the executive power. The emphasis is on the principles of the coordination and its various types in modern society.

Key words: Coordination, state governance, executive power, executive activity, principles, types of coordination

Координацията е понятие, което често се употребява в различни случаи и при различни ситуации. Тя намира своето място в правото и преди всичко (но не само) в публичното право. Затова нейната роля в държавното управление периодично е предмет на разглеждане и анализ. Преди много години на координацията бе посветена една изключително прецизна и подробна статия, написана от големия български юрист проф. Милчо Костов¹.

Сега ще бъде направен опит отново да се представи тази тема, която е изключително важна за ефективното функциониране на държавното управление. Днес съществува друга обществена и стопанска среда, а също и друг тип законодателство, което се стреми да създаде ред в държавното управление и да ограничи възможността и необходимостта от създаване на нови, често пъти хаотични структури. Освен това участието ни в европейските структури наложи създаване на система от органи както изобщо за отношенията ни с ЕС, така и поради използването на ресурси от европейските фондове.

1. Координацията (от латински – *coordinatio*) се определя като съгласуваност, съгласуване, съподчинение, привеждане в съответствие². Тази дефиниция от речника дава най-обща представа

за понятието и неговото съдържание. То се свързва с различни дейности и области на обществения живот и на бизнеса. Отнесено към държавното управление и към правото, то придобива специфични проявления и характеристики, които показват неговото водещо значение за теорията на административното право. Разбира се, за координация може да се говори и в частното право. Там съществуват и се прилагат т.нар. координационни договори.

2. В настоящата статия ще представим някои виждания за координацията като правно нормирано явление в държавното управление и по-специално в областта на изпълнителната дейност, т.е. държавното управление в тесен смисъл на думата³. Тук е и същинското поле на приложение на този правен институт, защото той е устойчиво свързан с понятия като съгласуване, компетентност, подчиненост, йерархия и йерархична подчиненост, двойно ведомствено подчинение и др.

Разглеждането на координацията от гледна точка на правната наука и на държавното управление се затруднява от няколко фактора. На първо място е сложността на държавното управление, отношенията, които възникват в него. В него възникват връзки и зависимости, които невинаги може

¹ Костов, М. За правното понятие „координация“ в системата на държавното управление. – Правна мисъл, 1973, № 6. Подобна тема, но със специализиран характер, е разработена от същия автор и в статията – Координационната компетентност на органите за държавен и народен контрол. – Правна мисъл, 1987, № 6.

² Речник на чуждите думи в българския език. С., Наука и изкуство, 1970, с. 366.

³ Миланов, Ж. Държавна власт и държавно управление. С., Наука и изкуство, 1976; Дерменджиев, Ив., Д. Костов, Д. Хрусанов. Административно право на Република България. ЕАД „Образование и наука“, 1993, с. 7.

да обяснят само с категориите на правото. Те зависят от правото, от установената система на нормативни актове, но не са абсолютно обвързани с него. Съществуват практически отношения, които имат за своя основа правото, йерархията и конституционния ред, но не се ограничават с него. Вече управленското отношение не може да се разглежда като обществено отношение, в което една страна встъпва като носител на функциите на управление, а другата е обект на управленското въздействие⁴. Усложняващата се среда предполага други отношения и друго разбиране за упражняването на власт и подчинение. Те зависят от развитието на демократичните стандарти при упражняването на властта, от необходимостта да се търсят начини за ангажиране на адресантите на властнически действия не просто чрез налагане на волята на държавния орган, а чрез зачитане на неговите интереси.

3. Това налага да се разгледа координацията като форма на властническо въздействие спрямо няколко подчинени или поне йерархично неравнопоставени субектът на публични правоотношения, при което властническото въздействие се разпределя с цел задължително участие в решаването на управленски проблем в рамките на държавното управление на основата на предвидени в закона правомощия и спазване на установените правила на закона. Изразена по този начин, дефиницията дава яснота за същността на това понятие, но днес това не е достатъчно. И системата на държавното управление и нашето интегриране в европейските структури и правила предполагат по-задълбочен анализ, конкретизация и търсене на теоретични модели и практически пътища за нейното обяснение.

4. Координацията е властническо въздействие от една властническа позиция към други йерархически подчинени, но не и помежду си, органи и звена. Властническият характер е отражение на позицията на координиращия орган и възможността му в рамките на неговата компетентност да осъществи властническа дейност и де се постигнат определени резултати.

При координацията властническото въздействие се разпределя между различни звена с цел да се постигне решаване на една управленска задача. С нея се постига и решаване на още една

практическа задача. Тя дава възможност при съществуващо единоначалие като вид структура на държавния орган и като вземане на решения да се постигне определен тип колегиалност, възприемане на мнението на лица, служби, позиции, които имат пряко отношение към подлежащия на решаване на въпрос и са част от йерархичната структура в изпълнителната власт⁵. Те са обединени от общата цел, от задачата, част от решаването на която им е възложена.

Чрез координацията в този случай се съчетават предимствата на единоначалието – бързина, конкретна отговорност, възможност за реакция в различни ситуации и др. с възможността от използване на потенциала на съответните по-долу стоящи звена – те са тези, които познават детайлите, имат възможност за непосредствена оценка на едно или друго явление. Освен това те в известен смисъл могат да проявят самостоятелност, защото крайното решение не е тяхно и те имат и известна експертна роля. Използването на експертния потенциал – този на специалистите, които не са носители на властнически правомощия повишава възможността за вземане на качествени и законосъобразни решения. В този смисъл може да се изведе максимата – по-бавна и по-всеобхватна координация – по-добри, по-бързи и по-точни управленски решения. Така вземането на решения се предшества от задълбочен анализ и поради същността на координацията – анализ, който е насочен към изпълнението на правомощията, предоставени от закона. Всъщност това означава по-добра подготовка и по-задълбочен анализ преди вземането на окончателното решение.

В литературата понякога се изразява становището, че е възможно координацията да бъде по хоризонтала и по вертикала, а даже и по диагонал⁶. Това показва желание за обяснение на понятия, които са близки, но имат различно съдържание. Възможно е, и това се случва често в практиката и структурите на администрацията, да има подчинение, което „върви“ по тези линии.

Това подчинение не отразява съдържанието на координацията. За нея е необходимо пряко властническо въздействие, с определен интензитет и разпределение на задължения в рамките на съществуващи правомощия по изпълнението на

⁴ Козлов, Ю. М. Административные правоотношения. М., Юрид. лит., 1976, с. 17 и 20.

⁵ Rückwardt, Bernd. Koordination des Verwaltungshandelns. Stuttgart, Seewald Verlag, 1961, S. 83ff.

⁶ Лунёв, А. Е. Координация в государственном управлении, СГП, 1971, № 11; Костов, М. Цит. съч. – този автор изразява *несъгласие* с тази теза. За *диагонална* координация се говори в Rückwardt. Цит. съч., с. 12.

една или няколко подобни или сходни задачи при намаляване на интензитета на властническо въздействие, поради разпределянето му между различни звена, които не са подчинени едно на друго. Подчинението е само съответствие и подредба на звена в определена позиция, но то не води само по себе си до зависимост и функциониране в условията на йерархична подреденост.

Изводът е, че посоката и възможността за подчинение са едно, а властническото въздействие при координацията е нещо различно – това е практически модел на отношения на власт и подчинение за постигане на определен резултат.

5. Координацията е преди всичко проблем на начина на функциониране, на начина на изработване и приемане на решения и не толкова на структурата.

Структурата е устойчив модел на организация на един държавен орган и тя има статично положение, което е установено по нормативен път. Тя е наложена, за да създаде систематична и действена връзка между различни, свързани помежду си звена под едно или единно ръководство за решаване на задачи по упражняване на правомощия при разпределяне на труда в различни звена и степени на съответната организация. Структурата на държавния орган включва в себе си състав, йерархична подчиненост, единно ръководство, специализирани звена със свои самостоятелни правомощия и др. Чрез нея се създава система от подразделения на самия орган с определени връзки между тях. Тя може да създава условия или да затруднява координацията – това е въпрос на организация на отношения, които са обвързани от положението на различните звена. Нейното значение за координацията е в това, че тя представлява „статична“, устойчива платформа за функционирането на системата от звена и органи, което в същността е упражняването на правомощия. Следователно функциите и компетентността са относително самостоятелни по отношение на структурата – те са само резултат като практическа дейност, която има за своя основа подредеността от звена и други обособени структури. Тя е начин за функциониране – т.е. на упражняване на правомощия.

За правомощията в българското административно право и съдебна практика е писано много – те са разглеждани в различен смисъл. Това, което може да се изтъкне тук във връзка с координацията, е необходимостта от поставяне на граници –

при упражняване на компетентност и при прилагането на координацията. Те стават изключително важни поради усложняването и ускоряване на динамиката на отношенията в обществото и в държавното управление – поради тяхното развитие и поради необходимостта от баланс и от прилагането на принципа за разделение на властите в конкретните отношения на държавното управление. Границите на компетентността зависят от закона и от мястото на конкретното звено в изпълнителната власт. Границите на координацията, които всъщност са ограничения за прилагането, са повече – мястото на органа, задачата, при която може да има такъв тип взаимодействие и управленска интеграция, начина за упражняване на властническо въздействие и др. Тяхното съвместяване е приложното поле на координацията. Колкото по-голямо е сечението, т.е. общите допирни точки, толкова по-добър е резултатът от нея. Тя е един резултат и в същото време, цел при положение, че съвременното общество все по-често налага една професионализация на управлението. Тя трябва да се съчетае с прилагането на демократизма като принцип във всяка една управленска дейност.

6. В класическото разбиране координацията е възлагане на част от общата задача на подчинени по силата на йерархията, но не съподчинени звена. Сега, когато е необходимо друго виждане, друг тип въздействие, при което се очаква сътрудничество и от адресата на властническо въздействие, може да се разшири тази формула – на прякото властническо въздействие. Това разширяване става като се прилагат нови форми на взаимодействие. Те трябва да отговорят на нивото на развитие на обществените отношения.

Тук трябва да се направи разлика между юридическото осъществяване на координация и формите, в които тя е възможна. От юридическа гледна точка става дума за властническо въздействие – упражняване на правомощия на различни органи в рамките на определена от закона компетентност – това стана с властнически разпореждания, които имат определена насоченост – пораждат задължения в рамките на установена структура.

Формите, в които е възможно осъществяване на координация, са различни. Чрез тях се осъществява съответният тип властническо въздействие. По-рано се посочваха съвещанията и инструктирането⁷. Те са характерни за решаването на ежедневни и оперативни въпроси.

⁷ Костов, М. За правното понятие...

Считам, че може да се обособят и други форми, които имат значение за решаването на по-важни, по-дълготрайни въпроси с основен характер. Това е планирането, създаването на комисии или други структури, някои от участията в проекти по различни въпроси. Често се практикува и вземането на решения и тяхното изпълнение след ангажиране на позицията на съответната професионална общност.

Планирането означава създаване на условия за определяне на задачи, срокове и механизъм на изпълнение. Колкото и да се представя планът като отживелица, като нещо от миналото, той все пак е класически начин да се създадат условия за поставяне на задачи на подчинението звена и тяхното установено с властнически акт взаимодействие. С него се създава представа за общата картина и за детайлите в нея – като задачи, като изпълнители, като срокове и като очакван управленски и юридически резултат. Това дава представа и за икономическите параметри на всяко управленско решение.

Комисиите и проектите дават друго решение като форма на осъществяване на координацията. Необходимо е да не се забравя, че това е възможност, когато съществува в рамките на държавния апарат и по-специално на изпълнителната власт. В останалите случаи това не е форма на властническа дейност, а начин за решаване на други въпроси извън държавното управление. Тези възможности дават предимство пред плана, защото координиращият орган или ръководна позиция има възможност за непосредствен контакт със звената, които трябва да осъществяват задачите, произтичащи от координационното взаимоотношение. Освен това координиращият орган може да съобрази задачите не само с оглед мястото, което заема подчиненият, но и с оглед негови индивидуални особености – като позиция, като потенциал, като изпълнителски възможности. При това изпълнителят, т.е. този върху когото се осъществява координационното въздействие, може да изрази позиция – и професионална, и служебна, а често пъти и експертна за това как може да се вземе най-доброто управленско решение. По този начин се ангажира и той, а властническото въздействие се допълва и от друг фактор – търсене и представяне на позицията на адресата на въздействие. Като че ли по този начин могат да се създадат условия за конкуренция между отделните изпълнители, която има позитивен характер.

7. Разгледахме начините за осъществяване на координацията. Сега ще представим още един важен въпрос – този за кръга на адресатите на властническото координационно въздействие. Това е споменавано и досега – звена и структури, които са в държавния апарат, са подчинени на ръководещия (координиращия орган), те не са подчинени едно на друго, намират се в една структура. Сега ще се опитаме да разширим тази теза. На първо място не може да има координация само по отношение на едно звено или подчинен орган. Трябва да са поне две или повече. Те трябва да са самостоятелни и независими едно от друго от структурна и организационна гледна точка⁸. В противен случай не може да има разпределяне на интензитета на властническо въздействие. Самостоятелността означава и обособена компетентност – в рамките на една структура съответната част от тази структура има и известна юридическа самостоятелност, т.е. някаква административна правосубектност. В противен случай не може да се говори за координация, а за техническо възлагане на задачи, което вече не е юридически, а управленски въпрос. Възможно е те да са на едно ниво или на съпоставими, но не и еднородни позиции. Тук може да се постави и следващият въпрос – дали е задължително да са в една ведомствена система, т.е. в структурата само на един държавен орган. Отговорът е отрицателен – на практика често пъти координиращата роля се играе от един ръководител, а звената, които са адресати на координационното въздействие, са от няколко различни ведомства – министерства, агенции, комисии и др.

8. Това от своя страна може да доведе до необходимостта от обособяване на два вида координация. Критерият е принадлежността на адресатите към определена ведомствена система. Единият вид координация е в рамките на едно ведомство и на една ведомствена система, а другият – външна или смесена – при участието на звена от различни (две или повече) ведомствени системи, под ръководството на единия от техните ръководители, в чиято компетентност влизат и координационни правомощия.

Тук трябва да се направи разлика между координацията и съгласуването. Съгласуването като правило е между равнопоставени или близки по служебна позиция органи, най-често или преимуществено от различни ведомствени системи. Освен това то не означава като правило коорди-

⁸ Костов, М. За правното понятие...

нация, защото не показва властническо въздействие от една позиция към друга. То представлява необходимост от уведомяване и от получаване на мнение от държавен орган при формиране на властническо волеизявление, което се изразява от името на държавата.

Следващата разлика, която трябва да се посочи, е тази с двойното ведомствено подчинение. То е обратният на координацията случай. При нея един орган по силата на своето надмощно, властническо положение дава задължителни за изпълнение разпореждания на две или повече звена, които са йерархически под него. При двойното ведомствено подчинение едно звено е подчинено по различни линии на два или повече горестоящи органа⁹.

9. Тук ще поставим на вниманието на читателите един по-сложен въпрос. При координацията става дума за властническо въздействие от един орган спрямо два или повече адресата на проявлението на координационната компетентност. Това става чрез различни по своя характер властнически разпореждания. Очевидно е, че те имат често, ако невинаги, характер на административни актове. Това са като правило вътрешно служебни актове, които представляват властнически разпореждания, насочени основно към функционирането на съответната администрация. Малко вероятно е те да подлежат на друг контрол освен административния.

Тук ще бъде направен опит за формулиране на съдържанието на едно подобно властническо волеизявление. Този опит има само примерен характер и не би могъл да обхване всички форми и случаи на съдържанието на координационното въздействие.

На първо място може да се посочат властнически разпореждания относно организацията на работата в съответната структура. Целта е съгласувано подобряване на условията и предпоставките за ефективно работеща администрация. Това са мерки и дейности при упражняването на компетентността на държавния орган¹⁰.

Възможно е да се поставят задачи при условията на координация по повод отношения с

други органи, най-често горестоящи извън системата на съответното ведомство.

Разработването на цели, задачи, програми, тези, проекти за нормативни актове, насоки на развитие, оценка и анализ на определени събития и очакваните резултати от тях – това също е важно за дейността на всеки един държавен орган.

Използването на необходимия ресурс – човешки и материален, неговото рационализиране и оптимизиране също могат да бъдат предмет на упражняване на координационни правомощия.

10. След всички представени доводи и разсъждения може да се направи опит за обясняване на координацията от гледна точка на правото и управлението. В литературата тя е определена като управленска функция, като функция на ръководството, като метод или средство на управлението, като изискване за изграждане и функциониране на системата за управление, като основно изискване за целесъобразна организация на управленския апарат¹¹. Тук са представени многобройни виждания за същността на координацията, преди всичко от гледна точка на управленските задачи, които тя се опитва да реши.

От гледна точка на правото това е юридически нормирана дейност в рамките на държавния апарат и най-вече на изпълнителната власт, чрез която в процеса на управлението се осъществяват правомощията на горестоящия, координиращия орган чрез властнически разпореждания на подолу стоящи звена с вземането и изпълнението на определени задачи. Тя при всички случаи е свързана предимно с функционирането и по-малко със структурата на държавния орган.

Структурата е само условие, предпоставка, основа за координацията. Тя може да я улеснява, а може и да я затруднява. Затова се казва, че тя е „заложена като организационна схема в устройството на държавния апарат при определяне на взаимоотношения между органи и звена“¹².

11. При така формираните задачи, които се решават чрез координация и опита за нейното определяне от гледна точка на правото може да се изведат и принципи, на които трябва да се основава тази властническа дейност. Тези принципи

⁹ **Хинов, С.** Проблеми на двойното ведомствено подчинение. С., БАН, 1965, с. 46. Тук авторът представя различни случаи на двойно ведомствено подчинение и техните проявни форми. Независимо от това, че произведението отразява друга политическа, обществена и икономическа обстановка, анализът има значение и за днешния ден.

¹⁰ Вж. По-подробно **Reinermann, Heinrich.** Wirtschaftlichkeitsanalysen, in: Handbuch der Verwaltung, hrsg. von Ulrich Becker und Werner Thieme, Heft 4.6, Köln, Berlin, Bonn, München 1974, S. 7 f.

¹¹ **Костов, М.** Цит. съч.

¹² Пак там.

имат конкретен характер – те се отнасят до осъществяването на тази властническа дейност или по-точно на този начин на осъществяване на властническата дейност¹³.

На първо място е изискването за правилното съотношение „цел – средство – резултати“¹⁴. Това не е принцип, а философска релация, която стои в основата на принципите¹⁴.

Оттук следва и принципът на икономичното разходване на ресурси – време, хора, дейности. Той се нарича още принцип на рационализма. При него целта е с най-малко ресурси да се стигне до приемлив за държавната администрация резултат. От друга страна, от гледна точка на координацията това е стремежът с най-малко разход на ресурси да се постигне най-добър общественополезен резултат. Това означава с най-малко и най-ефективни действия вътре в държавния апарат да се постигнат най-добри за обществото резултати¹⁵.

По-нататък идва минималистичният принцип – изразходване на най-малко средства за постигане на най-големи възможни резултати в управлението.

Най-големи резултати при определени условия – това е максималистичният принцип. Той означава постигане на максимални резултати в средата, в която се осъществява координацията и за целите, за които тя е необходима.

12. Координацията е юридически нормирана властническа дейност по осъществяване на управленско въздействие в рамките на държавния апарат за постигането на определени цели при формулирането и изпълнението на различни управленски решения. Определена по този начин, тя има изключително важно значение при формирането и функционирането на държавната и местната администрация. Те се основават на редица конституционни, законови и политически закономерности – демократизъм, изборност на основните органи, разделение на властите, законност, непротиворечивост на различните интереси и др. Тези основни положения намират отражение и във връзката между различните звена и органи на държавния апарат.

Практическото им приложение минава през формулирането и усвояването на централизацията и децентрализацията. Това са принципи при функционирането на изпълнителната власт и на държавния апарат. Те показват как е изградена системата на органите, какъв е начинът на тяхното функциониране и как се разпределя компетентността при вземането на решения¹⁶. В немската публичноправна теория е застъпено и друго виждане – че това са начини за вземане на решения като основен въпрос за всяка една организирана общност¹⁷. Те се прилагат и като начин за разпределяне на вземането на управленски решения при формирането на различни структури. Не е възможно да се прилага само единият или другият принцип – те винаги са в комбинация с оглед устройството на държавата и разпределяне на правомощията в рамките на разделението на властите – не само на централно, но и на местно ниво.

Необходимо е да се обърне внимание на това, че координацията като начин на работа и функциониране на всяка една система на държавното управление е еднакво приложима и при двете – централизацията и децентрализацията. Следователно субектът, който е носител на едната от двете управленски идеи, задължително трябва да използва и координацията в своята дейност.

За децентрализацията е характерно, че управленската дейност се осъществява от избрано по някакъв начин тяло, предвидена е в закон и има относителна независимост от централната администрация. Тук координацията означава, че това избрано тяло или неговото ръководство осъществяват координация на подчинените звена за постигането на определени цели. Това са целите на съответния орган и на тези, които са го излъчили. Не е възможно да има координация между две самоуправителни тела от един тип (напр. два или повече общински съвета), защото те нямат горестоящ орган, който осъществява властнически правомощия и няма властническа йерархическа позиция спрямо тях. Следователно тук може да се застъпи тезата, която подлежи на разширяване, че класическата координация тук е

¹³ Rückwardt, Bernd. Цит. съч., с. 71 и сл.

¹⁴ Пак там, с. 71

¹⁵ Вж. По-подробно Derlien, Hans-Ulrich. Theoretische und methodische Probleme der Beurteilung organisatorischer Effizienz der öffentlichen Verwaltung, in: Die Verwaltung, Heft 1, 1974, S. 12.

¹⁶ Вж. По-подробно Сивков, Цв. Централизация и децентрализация в държавното управление. – Съвременен право, 1993, № 5, а също и Сивков, Цв. Децентрализацията на държавното управление в България – основни правни характеристики. В Сб.: Двадесет години от приемането на Конституцията на Република България, материали от научната конференция, съставител Златимир Орсов. С., Софи-Р, 2011, с. 358 и сл.

¹⁷ Rückwardt, Bernd. Цит. съч., с. 78, а също така авторите, които той цитира и анализира.

малко условна. Тя може да съществува, но при определени особености.

При органите и структурите, които са изградени на принципа на централизацията, координацията е възможна. Там тя се проявява в същинския си вид. Поставена е в зависимост от редица фактори – компетентността на решаващия орган, структурите, които са в зависимост от него, участието на звена от други ведомствени системи, разпределение на правомощия и др. Освен това тук решенията се вземат еднолично (като правило) и това предполага създаване на условия за ангажиране на по-широк потенциал при тяхната подготовка.

Независимо от различията, координацията може да се съчетава с „всяка управленска функция и с всеки вид управленческа дейност, независимо от това по какъв критерий са класифицирани тези функции или дейности“¹⁸.

В заключение координацията като допустимо и регулирано от правото явление представлява начин за функциониране на държавния орган, метод на упражняване на компетентността и на властническо въздействие. Тя съществува на ос-

новата на връзките, които са установени по нормативен път, в рамките на предвидените за органа и неговите подчинени звена правомощия и не може да излиза извън тях. Остава важен и въпросът за възможностите за контрол. Преди всичко тук е приложим административният контрол. Това е така, защото по същество си координацията е вътрешноорганизационен проблем и той рядко стига пряко до правните субекти, които са адресати на управленското въздействие. Доколкото може да се обоснове и докаже правен интерес извън апарата на управление, вероятно е възможен и съдебен надзор. Тогава трябва да се търсят и конкретните форми, в които е осъществена координацията и тяхната характеристика – дали и доколко попадат под приложното поле на АПК или някой специален закон.

Като метод за управление, като форма на дейност и като упражняване на правомощия в рамките на съответната предоставена компетентност, координацията представлява възможност за подобряване на ефективността на управлението и за търсенето на подходи за неговото усъвършенстване в съответната обществена среда.

---

¹⁸ Костов, М. За правното понятие...